

Fi 2024/01905
Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
2025-01-10

Remissvar avseende Promemoria om straffansvar för den som bedriver finansiell verksamhet utan tillstånd eller registrering m.m.

Om SweFinTech

The Swedish Financial Technology Association ("SweFinTech") är en branschförening för svenska fintechbolag som samlar 100 bolag inom fintechbranschen med syfte att stärka det svenska finansiella ekosystemet och skapa en välfungerande marknad för svenska fintechbolag. Våra medlemmar utgörs av företag inom betalningar, krediter, crowdfunding, investeringar med mer.

Övergripande ansats

SweFinTech är positiva till den övergripande ansatsen att motverka finansiell brottslighet och den goda intentionen med förslaget. Föreningen förespråkar generellt sunda och likvärdiga konkurrensförhållanden på finansmarknaden med förutsättningar som ger möjlighet att komma åt verksamheter som åsamkar skada i det finansiella systemet och försvårar det brottsförebyggande likväl lagförande arbetet. Däremot anser föreningen att lagförslaget i sin nuvarande utformning gör avsteg från legalitetsprincipen som kan få direkta negativa konsekvenser för innovation på finansmarknaden då avsaknaden av förhandsbesked och risken för allvarliga påföljder som fängelsestraff kan minska riskviljan att utveckla produkter och tjänster som gynnar konsumenter och långsiktig utveckling. Föreningen anser att förslaget rörande straffansvar för oaktsamhet i dess nuvarande utformning bör omprövas för att säkerställa en mer rättssäker tillämpning.

Förslaget riskerar att hämma innovationen på finansmarknaden

Promemorian uppmärksammar att kriminalisering kan få oönskade effekter i form av hämmad innovation eller begränsningar i tillgången till vissa typer av produkter och tjänster, särskilt om det råder osäkerhet i fråga om tillhandahållandet av en viss tjänst eller produkt utgör en finansiell verksamhet som omfattas av tillstånds-/registreringsplikt. Det lyfts fram utan någon närmare analys, att kriminalisering inte bör få några oönskade effekter på innovationskraften och viljan att starta finansbolag eftersom bedrivandet av finansiell verksamhet redan idag omfattas av registrerings-/tillståndsplikt. Det råder däremot redan en osäkerhet gällande vad som omfattas av registrerings- eller tillståndsplikt. Förslaget om straffansvar vid oaktsamhet blir därför extra problematiskt, då det kombinerat med osäkerheten rörande registrering/tillståndsplikt, riskerar att få betydande konsekvenser på svensk innovation och påverka den svenska finansmarknaden negativt.

Vidare vill SweFinTech påpeka vikten av att etablera ett effektivt system för förhandsbesked rörande tillstånds- eller registreringsplikt för planerade finansiella verksamheter. För att förebygga de risker som utredningen lyfter rörande begränsningar i utvecklingen av nya produkter och tjänster. I promemorian konstateras dock att en utredning och analys kring behovet av och förutsättningarna

för ett sådant system ligger utanför uppdraget. Föreningen anser att de argument och risker som förs fram tydliggör att ett sådant system, eller åtminstone en sådan utredning och analys, bör prioriteras, för att öka rättssäkerheten och förutsebarheten innan ett straffansvar införs.

SweFinTech anser att det kan övervägas att justera lagförslaget så att straffansvar kommer ifråga först efter det att en aktör underlåtit att efterkomma Finansinspektionens föreläggande om att upphöra med den olovliga verksamheten.

Det finns oklarhet kring tillstånds- och registreringspliktens omfattning

För det första, det uttrycks i promemorian att "I den mån det är tveksamt eller svårt kan avgöras om en verksamhet omfattas av sådant krav bör det inte bli aktuellt med lagföring eftersom det då inte med säkerhet står klart att straffansvar föreligger."

För det andra, det är värt att påpeka att det i promemorian framgår att remissinstanser i ett tidigare lagstiftningsärende påtalat att det är oklart vad som avses med *annan finansiell verksamhet* i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet och att liknande synpunkter har framförts i denna utredning. Vidare framgår att regeringen instämde i remissinstansernas synpunkter, då regeringen konstaterade att den allmänt hållna uppräkningslistan av verksamheter i 7 kap. 1 § andra stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse kan skapa gränsdragningsvårigheter. *För det tredje*, gränsdragningsproblematiken kring vad som anses registrerings-/tillståndspliktigt är inte begränsad till i valutaväxlingslagen. Även om bedömningar av registrerings-/tillståndsplikt ofta görs med hjälp externa specialrådgivare är det vanligt att slutsatsen är otydlig med argument både för och emot tillstånds-/registreringsplikt.

För det fjärde, det är även viktigt att påpeka att det inte alltid rör sig om ett medvetet försök att kringgå registrerings-/tillståndskrav, utan att det snarare är ett resultat av otydlighet och svårighet att finna vägledning. Inte minst i nya innovativa branscher där företagets nya verksamheter inte med säkerhet faller inom lagar som författades långt tidigare.

För det femte, att det kan vara svårt att avgöra om en viss verksamhet omfattas av tillståndsplikt bör vara tillräckligt för att konstatera att kriminalisering av *oaktsamhet* inte är lämpligt förrän ett mer precist registrerings-/tillståndspliktigt område av respektive aktuellt finansiellt regelverk kan beskrivas. Det kan annars leda till en betydande rättsosäkerhet och bristande förutsägbarhet.

För det sjätte, slutligen menar promemorian att syftet med kriminaliseringen är att förhindra sådana verksamhetsutövare som uppsåtligt eller av oaktsamhet bedriver finansiell verksamhet "som utan tvekan" omfattas av tillstånds- eller registreringskrav. I lagförslaget skrivs dock inte ut att detta rör verksamhet som "utan tvekan" omfattas, vilket leder till ytterligare osäkerhet. Finansinspektionens uppfattning i rättsfrågor är dock ofta otydlig och det är relativt vanligt att det visar sig att Finansinspektionens (interna) tolkning skilt sig från den gängse tolkningen bland marknadsaktörer och juridiska rådgivare. Med andra ord kan det i praktiken mycket väl finnas fall då Finansinspektionens tolkning är att något "utan tvekan" är registreringspliktigt samtidigt som marknadsaktörerna och dess juridiska rådgivare bedömt att en registrering inte behövs.

Straffansvar

Avslutningsvis är det oklart *vem* som bär det straffrättsliga ansvaret för att en verksamhet bedrivs utan registrering-/tillstånd. Att fysiska personer, antingen enskilt eller som företrädare för en juridisk person, föreslås kunna dömas till straffrättsligt ansvar när brottet eller tillämpningsområdet inte är

närmre definierat, förutsägbart eller klart mot bakgrund av ovan nämnda otydligheter i lagförslaget, anser föreningen är tveksamt från ett rättssäkerhetsperspektiv.

Roslana Cederhage
Generalsekreterare
SweFinTech